

جنسیت و آرزوها: انواع و اولویت‌ها

سید علیرضا افشانی^۱

منیره السادات حسینی نسب^۲

 10.22034/SSYS.2022.1961.2391

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۱۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۷/۱۷

پژوهش حاضر با هدف شناخت، اولویت‌بندی و مقایسه آرزوها در بین پسران و دختران جوانان شهر یزد انجام شد. این پژوهش از نوع پیمایشی بود که در سال ۱۳۹۹ به اجرا درآمد. جامعه آماری پژوهش شامل جوانان ۱۸-۳۵ ساله شهر یزد بود که بر اساس فرمول کوکران، حجم نمونه به تعداد ۲۴۶ نفر تعیین شد. نمونه‌ها با توجه به شرایط خاص کرونایی، به پرسشنامه که در قالب لینک اینترنتی در اختیارشان قرار داده شده بود، پاسخ دادند. در بین آرزوهای درونی (رشد شخصی، ارتباط صمیمانه و متعهدانه با دیگران، همکاری اجتماعی و حفظ سلامتی بدن) برای مردان و زنان، حفظ سلامتی در رتبه اول و همکاری اجتماعی در رتبه آخر اهمیت قرار داشت. در بین آرزوهای بیرونی (ثروت، شهرت و زیبایی) برای مردان و زنان، ثروت در رتبه اول و شهرت در رتبه آخر اهمیت قرار داشت. در مورد احساس دستیابی به آرزوهای درونی، حفظ سلامتی، برای مردان و ارتباط با دیگران، برای زنان در رتبه اول و ارتباط با دیگران، برای مردان و همکاری اجتماعی برای زنان در رتبه آخر قرار داشت. همچنین در بین آرزوهای بیرونی، برای مردان و زنان، ظاهر در رتبه اول و شهرت در رتبه آخر قرار داشت. نتایج بیانگر این بود که بین آرزوهای درونی، برای مردان رشد شخصی و برای زنان ارتباط با دیگران در رتبه اول و برای مردان، همکاری اجتماعی و برای زنان، حفظ سلامتی در رتبه آخر امید به تحقق برای جوانان قرار داشت. همچنین بین آرزوهای بیرونی، ثروت در رتبه اول و شهرت در رتبه آخر امید به تحقق برای جوانان قرار داشت.

واژگان کلیدی: آرزوها، آرزوهای درونی، آرزوهای بیرونی، جوانان و یزد.

۱-استاد، گروه تعاون و رفاه اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Afshanalireza@yazd.ac.ir

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، پژوهش علوم اجتماعی، گروه تعاون و رفاه، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد،

آرزو به مثابه یک مفهوم اجتماعی با مفاهیم دیگری مانند نیازها، هدف‌ها، خواسته‌ها و نگرش‌ها همبستگی دارد، اما واجد مشخصاتی است که آن را از مفاهیم دیگر متمایز می‌سازد. آرزوها اساساً خصلت ایده‌آل‌گرایانه‌تری دارند، زیرا کمتر از اهداف و مقاصد در بند محدودیت‌های اجتماعی هستند و از این جهت است که محققان عموماً برای آرزو کیفیت ویژه‌ای قائل‌اند (کینگ و برویلز، ۱۹۹۷: ۵۰). جوانان به‌عنوان مهم‌ترین اقشار هر سرزمین محسوب می‌شوند. آنان دارای رتبه اول از نظر جمعیتی و همچنین بزرگ‌ترین خرده‌فرهنگ موجود در جامعه هستند که مسئولیت ساختن آینده را نیز بر عهده می‌گیرند. به همین دلیل توجه به سلايق، گرایش‌ها، نیازها و آرزوهای این قشر امری ضروری محسوب می‌شود (قاسمی و عمو قلی میرآخوری، ۱۳۹۱: ۶۲). شناخت آرزوهای جوانان هم ما را با اهداف، نیازها، نگرش‌ها و خواسته‌های جامعه آشنا می‌کند و هم به درک بهتری از فضای اجتماعی موجود جامعه و آینده کشور یاری می‌رساند (ارلیچمن و آیچنستاین، ۱۹۹۲: ۴۰۰). همچنین فروید^۳ (۱۹۶۲) معتقد است که «آرزوهای جوانان یک جامعه نمایانگر خواسته‌های پایدار جامعه هستند که هنوز از سوی واقعیت‌ها و یا ساختارهای اجتماعی مورد انقیاد قرار نگرفته‌اند و به همین دلیل شناخت آن‌ها می‌تواند به فهم وضعیت جامعه کمک نماید. از سوی دیگر، آرزوها حتی اگر ناکام و یا سرکوب شوند، در ناخودآگاه افراد به حیات خود ادامه می‌دهند و می‌توانند از طریق فرآیندهای پيچیده‌ای بر رفتارهای بعدی آنها تأثیرگذار باشند». به عبارت دیگر، آرزوهای جوانان حکایتگر فضای فکری آن روز جوانان و آینده جامعه و نشانگر توسعه و یا پسرفت آینده آن اجتماع است. بدین ترتیب، شناخت آرزوها به سیاست‌گذاران کلان کمک می‌کند تا برای آینده جامعه تصمیم‌گیری کنند و اهدافی را در جهت پاسخ به آرزوهای جوانان در نظرگیرند. البته باید در نظر داشت که آرزوهای جوانان^۴ به‌عنوان مهم‌ترین خواسته‌های پایدار یک جامعه محسوب می‌شوند. همچنین آرزو در بین نسل جوان از اهمیت و ضرورت خاصی برخوردار است و آنان درصدد برآورده ساختن آرزوهای خود با توجه به شرایط کنونی جامعه هستند. آرزوها به ما نشان می‌دهند که جوانان به چه چیز فکر می‌کنند و در ذهنشان برای خود چه آینده‌ای متصور هستند. از این رو، شناخت آرزوها به شناخت جامعه امروز و پیش‌بینی آینده کمک می‌نماید (روحانی و همکاران، ۱۳۹۸). از جمله آرزوهای این قشر شامل موفقیت‌های شغلی، تحصیلی، ازدواج و... است.

بی‌شک، دوران جوانی دوران بسیار حساس و مهمی است و جوانان در این دوران آرزوهایی دارند که جامعه و خانواده باید به این قشر که نقش بسیار مهمی در ساخت آینده جامعه دارند اهمیت بسیار بالایی بدهند و آن‌ها را در راه رسیدن به آرزوهای خودیاری برسانند. البته مطالعه موردنظر در شهر یزد که بخش مهمی از جمعیت آن را جوانان تشکیل می‌دهند، انجام شده است. تعداد جمعیت جوانان شهر یزد در محدوده سنی ۱۸ تا ۳۵ ساله برابر با ۲۰۸۶۸۰ نفر است. علاوه بر تعداد قابل توجه آنان، باید در نظر داشت که جوانان آینده‌سازان این کشور و نیروی بالفعل امروز جامعه هستند. همچنین اهمیت و اولویت‌بندی آرزوها خود مبحث مهمی است که ضمن آشنایی با آرزوهای جوانان، مسیر فکری و تا حدی عملی آنها را نشان می‌دهد و مدیران و برنامه‌ریزان می‌توانند مبتنی بر چنین مطالعاتی، برنامه عملیاتی و اقدامات مورد نیاز را طراحی و پیاده‌سازی کنند. با وجود این، خلأ

1. King and Broyles
2. Ehrlichman & Eichenstein
3. Freud
4. Youth

مطالعات علمی در این حوزه مشهود است. از این رو، هدف این تحقیق، پاسخگویی به این پرسش‌هاست:

- مهم‌ترین آرزوهای جوانان یزدی چیست و آنان چگونه آرزوهای خود را اولویت‌بندی می‌کنند؟
- آیا بین آرزوهای جوانان پسر و دختر تفاوتی وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

بر اساس نتایج پژوهش اکبرزاده (۱۳۷۴) آرزوی «کسب موفقیت تحصیلی» در دوران جنگ ۱۹ درصد بود و پس از جنگ به ۲۳ درصد رسید. آرزوی «کسب شهرت و مقام اجتماعی» از ۳ درصد در سال‌های جنگ به ۵ درصد در سال‌های پس از جنگ افزایش پیدا کرده است. «آرزوی خدمت به هم‌نوع و توفیق کسب رضایت خداوند» در دوران جنگ ۱۳ درصد و پس از جنگ ۱۱ درصد بوده است. «آرزوهای شخصی (خوشبختی، زندگی آسوده و محبوبیت)» از ۱۰ درصد در دوران جنگ به ۱۷ درصد پس از جنگ افزایش پیدا کرده است. آرزوی «ثروت» از ۵ درصد در زمان جنگ به ۹ درصد پس از زمان جنگ افزایش پیدا کرده است.

در پژوهش رفیع‌پور (۱۳۷۸) آرزوها با این سؤال بررسی شده است: اگر خداوند یک پولی برای شما جور می‌کرد- مثلاً ۱۰ میلیون تومان- شما با آن چه کار می‌کردید؟ در پاسخ به این سؤال، این موارد مطرح شده است: خرید خانه (۴۴/۱ درصد)، کمک به فقرا (۲۴/۵ درصد)، شغل دیگر (۱۹/۳ درصد)، خرید ماشین (۱۶/۴ درصد)، وسایل بچه‌ها (۱۲/۴ درصد)، وسایل منزل (۵/۷ درصد)، آموزش بچه‌ها (۶/۳ درصد)، مسافرت، شغل بچه‌ها، زیارت، پرداخت قرض‌ها، پس‌انداز، پول کمی است نمی‌شود کاری با آن کرد، رهن خانه.

بر اساس نتایج پژوهش سازمان ملی جوانان (۱۳۸۵) ۶۲/۲ درصد از جوانان معتقد بودند که جامعه ما به‌سوی ارزش‌های مادی‌گرایانه پیش می‌رود. ۴۴/۴ درصد بر این نظر بودند که این روزها، ارزش پول بیشتر از ارزش‌های معنوی است و نزدیک به نیمی از پاسخگویان (۴۷/۱) با این عبارت که «دوست دارم پول‌دار شوم، چون در این دوره، پول حرف اول را می‌زند» موافق یا کاملاً موافق بوده‌اند، ۲۳ درصد نسبتاً موافق و ۲۸ درصد مخالف (از نسبتاً تا کاملاً) بوده‌اند، ۶۸/۴ درصد نیز گفته‌اند که این روزها در جامعه افراد می‌خواهند به هر قیمت که شده صاحب پست و مقام شوند. در پژوهش گودرزی (۱۳۸۷) این سؤال پرسیده شده است: «مهم‌ترین آرزوی شما در زندگی چیست؟» نتایج این پژوهش نشان داد که دغدغه اصلی بخش مهمی از پاسخگویان، رستگاری (۲۴ درصد) و سلامتی (۲۱ درصد) است. پس‌از آن، خانواده و فرزند خوب داشتن و برخورداری از امکانات و فرصت‌های مناسب زندگی و کار هرکدام ۹ درصد از آرزوهای اصلی افراد بودند. پول در رتبه‌های پایین‌تر قرار گرفته و مورد توجه ۴/۵ درصد افراد جامعه بوده است. مقام و حسن شهرت دو آرزویی بوده‌اند که تقریباً فراوانی آنها در همه گروه‌ها نزدیک به صفر بوده است.

نتایج پژوهش کارشکی و همکاران (۱۳۹۱) نشان داده است که بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ شکاف بین اهداف و آرزوها و شانس دستیابی به آنها در خرده هدف‌های لذت و موفقیت مالی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. هرچند که اهمیت این دو هدف برای دانشجویان دختر و پسر تا حدودی نزدیک به هم است، ولی دانشجویان دختر شانس دستیابی خود برای رسیدن به این دو هدف را خیلی بیشتر از دانشجویان پسر می‌دانند و به همین دلیل شکاف بین اهمیت اهداف و آرزوها و شانس دستیابی به آنها در خرده هدف‌های لذت و موفقیت مالی برای دانشجویان پسر بیشتر از دختر است. وضعی که از لحاظ بیکاری بر قشر تحصیل‌کرده جامعه (به ویژه پسران) حاکم است

باعث شده تا پسران شکاف بیشتری را در اهمیت این اهداف برای خود و شانس‌ی که برای رسیدن به آن‌ها دارند، در خود احساس کنند.

نتایج پژوهش روحانی و همکاران (۱۳۹۸) نشان داده است که مهم‌ترین آرزوهای دانش‌آموزان عبارت‌اند از: خانواده، سلامتی، منزلت، ظاهر و شغل. دانش‌آموزان، آرزوهای خود را براساس اولویت‌بندی‌های شخصی برمی‌گزینند و به دنبال دنیایی متفاوت‌تر از دنیای سیاست‌گذاری‌های رسمی هستند و در این میان، آرزوی دختران پررنگ‌تر و دارای میانگین بالاتری نسبت به پسران بوده است.

کاسر^۱ و راین^۲ (۱۹۹۳) اهمیت و محوریت آرزوی موفقیت مالی را نسبت به سایر آرزوها و پیامدهای ناشی از این محوریت مطالعه کرده‌اند. نتایج آن نشان داده که وقتی موفقیت مالی بیش از سایر اهداف و آرزوها مورد تأکید باشد، تأثیر منفی بر سازگاری روان‌شناختی^۳، خودشکوفایی^۴ و رفاه افراد دارد. تأکید بیشتر بر موفقیت مالی همچنین با افسردگی و اضطراب بیشتر همراه بوده است. به‌علاوه، این افراد بیشتر کنترل‌گرا^۵ بوده‌اند؛ بدین معنی که در سازمان‌دهی انگیزه‌های خود بیشتر تحت تأثیر عوامل بیرونی هستند.

پژوهش پیترسون و راجر^۶ (۲۰۰۹) پیرامون دانشجویان در فرانسه نشان داد که بین بعضی از ابعاد آرزوهای شغلی با متغیرهای سن، جنسیت، سابقه کار و تحصیلات دانشجویان رابطه ضعیفی مشهود است، اما ابعاد مدیریتی، تنوع و چالش‌انگیزی آرزوهای شغلی با متغیرهای یاد شده از همبستگی معنی‌داری برخوردارند.

نتایج تحقیق لئون^۷ (۲۰۱۰) نشان می‌دهد که پیشرفت تحصیلی در ابتدای مقطع تحصیلی، تنها متغیری است که به‌طور ثابت نشان‌دهنده آرزوهای تحصیلی و مسیر تحصیلی در اوایل جوانی است. بین متغیرهای سن، جنس و تحصیلات والدین با آمال و آرزوهای تحصیلی و شغلی رابطه معناداری دیده نشده است. به‌طور کلی، نتایج به‌دست‌آمده نشان داده که مداخله زود هنگام به‌منظور اصلاح آمال و آرزوها در جهت بنا نهادن بهترین اهداف واقع‌بینانه و گسترش برنامه شغلی مناسب به‌عنوان ابزاری در جهت تسهیل درک افراد از تمامی توانایی‌های خود، مؤثر است.

در پژوهش سردین و پارچ نیوکس^۸ (۲۰۱۰) مشخص شد که بین زنان و مردان از نظر تأکید بر اهمیت آرزوهای شغلی تفاوت معناداری وجود ندارد، ولی بین دو دسته مهاجران مورد مطالعه از لحاظ پذیرش آرزوهای شغلی، تفاوت معناداری مشهود است.

بر اساس مطالعه گریگور و اویرایان^۹ (۲۰۱۶) مقیاس آرزوی مسیر شغلی، آرزوهای رهبری و موفقیت و آرزوهای تحصیلی با متغیرهای موفقیت تحصیلی و خودکارآمدی شغلی رابطه مثبت و معناداری را نشان داد.

-
1. Kasser
 2. Ryan
 3. Psychological Adjustment
 4. Self-Actualization
 5. Control Orientation
 6. Peterson & Roger
 7. Leon
 8. Cerdin & Pargneux
 9. Gregor & O'Brien

دنجلیس^۱ و الیسون^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی تأثیر فشار آرزو^۳ (گسست بین دستاوردها و آرزوها) بر سلامت روان و نقش تعدیل‌کننده دین در این زمینه پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که فشار آرزو به‌طور مستقیم بر پریشانی روان‌شناختی^۴ و احساس تنهایی و به‌طور معکوس بر خوش‌بینی^۵ تأثیر دارد. این یافته‌ها آشکار می‌سازد افرادی که موانع جدی در برابر اهداف مطلوب زندگی خود احساس می‌کنند، دچار اضطراب و از نظر اجتماعی، منزوی و ناامید هستند. به‌علاوه، این روابط تحت تأثیر دین‌داری و متغیرهای زمینه‌ای افراد نبوده است. اثر تعدیل‌کننده دین‌داری بر رابطه فشار آرزو و سلامت روان تنها در بین پاسخگویان دارای تحصیلات دبیرستان و پایین‌تر معنی‌دار بوده است.

به‌طور کلی می‌توان گفت تفاوت پژوهش حاضر با مطالعات پیشین این بوده است که در مطالعات قبلی، مقیاسی که ابعاد مختلف آرزوها را در بین جوانان و البته به تفکیک جنسیت انجام داده باشد، مشاهده نمی‌گردد. لذا این مطالعه از سه حیث: ۱- بهره‌مندی از مقیاسی جامع‌تر؛ ۲- مطالعه جوانان به‌طور خاص؛ ۳- مقایسه آرزوها به تفکیک جنس، از مطالعات گذشته متمایز است.

چارچوب نظری پژوهش

هرچند مفهوم آرزو در ادبیات نظری و تجربی جامعه‌شناسی مغفول مانده است، اما به صورتی خلاصه به برخی نظریات مرتبط با آرزو اشاره می‌شود. آرزوها، بیان‌های ذهنی هستند که یا به‌صورت آشکار بیان می‌شوند و یا از سوی شرایط، امکان نمایش به شکل آرزومندی فانتزی را می‌یابند. از برخی جهات، آرزوها نمایانگر خوش‌بینی پنهانی درباره جهان هستند، چراکه آرزوی چیزی ممکن است واقعاً آن یا دنباله مشابهی از آن را محقق سازد (کینگ و برویلز^۶، ۱۹۹۷: ۵۳). از نظر دورکیم، آرزوها و خواسته‌ها اگر از حد و اندازه معمول و متعارف خارج شود، پیامدهای مخربی خواهد داشت: یکی آنکه تبدیل به یک منبع رنج و ناراحتی، نارضایتی و ناامیدی می‌شود؛ دیگر آن که آرزوهای نامحدود و بی‌حد و حصر مقایسه اجتماعی و در نتیجه آن تحریک تمایلات و آرزوها، حسادت و احساس محرومیت و در پس آن به‌هم‌ریختگی و عدم تبعیت از قواعد و مقررات را در پی دارد. چنانچه خواسته‌ها و آرزوهای افراد متعادل باشد، آنها در مقابل شکست‌ها و ناکامی‌ها احساس محرومیت نمی‌کنند. آرزوهای نامحدود به دلیل عدم امکان دستیابی به آنها ممکن است به خودکشی (آسیب‌های اجتماعی) منتهی می‌شود. عموماً تصور می‌شود بین فقر و مسائل و آسیب‌های اجتماعی رابطه مستقیمی وجود دارد، اما همان‌طور که اشاره شد، دورکیم این ایده را رد می‌کند و حتی قائل به یک رابطه معکوس بین فقر و آسیب‌های اجتماعی است (دورکیم، ۱۳۸۹ و بیتس و کراچفیلد^۷، ۲۰۰۰).

بر اساس نظریه مرتن، اهداف منبعث از آرزوها با پنج حالت کلی رو به رو خواهند شد: انطباق: حالتی که اهداف مورد پذیرش با توسل به ابزارهای مشروع به دست می‌آید.

1. Deangelis
2. Ellison
3. Aspiration Strain
4. Psychological Distress
5. Optimism
6. King and Broyles
7. Bates & Crutchfield

نوآوری: حالتی که در آن اهداف مشروع به وسیله ابزار مشروع به دست نمی‌آید. از این رو، نوآوران خودشان ابزاری برای تحقق آن اهداف می‌سازند.

مناسک گرایی: حالتی که ابزارها مورد پذیرش‌اند، اما اهداف از دست‌رفته‌اند.

انزوا: حالتی که هم ابزار و هم اهداف رد شده است.

شورش: در این حالت همانند انزوا اهداف و ابزارها رد شده‌اند، اما شورشیان تلاش می‌کنند تا در سطح کلان اهداف یا ابزارهای جدیدی را به جای موارد قبلی جایگزین کنند. بنابراین پذیرفته نشدن اهداف منبعت از آرزوها و یا محقق نشدن ابزارهای دستیابی به آن‌ها به شکل‌های مختلفی می‌تواند برای یک جامعه مشکل‌آفرین باشد.

از سوی دیگر، آرزوها، بدون توجه به ریشه‌ها و مکان‌ها در ساختارهای قدرت موجود، رسوم و اولویت‌های نهادی قابل فهم نیستند (تپرمن و همکاران^۱، ۲۰۰۹: ۱۱۷ و هارت^۲، ۲۰۱۶: ۳۳۶).

نظریه دیگری پیرامون آرزوها، نظریه نیاز ویلن است. از نظر ویلن^۳، نیاز عامل تعیین‌کننده مصرف نیست، بلکه بخش عمده مصرف با انگیزه نمایش، تظاهر و هم‌چشمی انجام می‌گیرد (لایون، ۱۳۸۰: ۹۸). ویلن ثروت را عامل اساسی تمایز بین افراد و رسیدن به جایگاه‌های برتر اجتماعی می‌داند که باید نمود بیرونی داشته باشد (استوری، ۱۳۸۹: ۲۶۹).

نظریه دیگری که در سطح جامعه‌شناسی به آرزوها پرداخته، نظریه چهار آرزوی توماس است. توماس بر این باور بود که اساساً چهار آرزوی اصلی با عناوین آرزوی «تجربه جدید»، «امنیت»، «پاسخگویی» و «شناخت» وجود دارند که پس‌زمینه و چارچوب پیچیدگی‌های انگیزه‌های انسانی را شکل می‌دهند. بر این اساس، زندگی انسانی نرمال، آن نوع از زندگی است که در آن، این چهار آرزو به صورت برابری محقق شوند. طبق نظریه توماس، تمامی این آرزوها به صورت هم‌زمان روی افراد عمل می‌کنند. در نتیجه، زندگی افراد با آرزوهای نامتوازن از سوی یک یا دو آرزو مورد تسلط و انقیاد قرار می‌گیرد. این نظریه بر رشد متوازن این چهار آرزو تأکید کرده است (توماس^۴، ۱۹۲۳: ۴۰). بر اساس نظریه محرومیت نسبی، آرزوها به‌مثابه خواسته‌ای پایدار و ایده‌آل‌گرایانه با پیدایش نارضایتی در جامعه مرتبط هستند. نارضایتی بر اساس نظریه محرومیت نسبی، حاصل احساس از دست رفتن خواسته‌های ایده‌آل افراد است (فولجر^۵، ۱۹۸۶: ۱۴۷). بر اساس نظریه محرومیت نسبی می‌توان گفت که برآورده نشدن آرزوها خود افزایش نارضایتی در جامعه را نمایان می‌سازد.

یکی دیگر از نظریه‌های سودمند و مؤثر بر آرزوهای جوانان، نظریه جامعه‌پذیری می‌باشد. جامعه‌پذیری یا اجتماعی شدن، از نظر لغوی به معنای انطباق با جامعه و آشناسازی با جامعه است و منظور از اجتماعی شدن یا جامعه‌پذیری آن است که یک انسان از بدو تولدش چگونه با جامعه و فرهنگ (ارزش‌ها و هنجارهای آن) انطباق می‌یابد. همچنین هر نسلی از جامعه، تحت شرایط اجتماعی و اقتصادی تجربه‌شده خود، جامعه‌پذیر می‌شوند. در واقع اگر هر نسل را مجموعه خاص تاریخی از شرایطی و دارای مجموعه‌ای از والدین، نهادها و هم‌سالان منحصر به فرد تصور کنیم، این تفاوت‌ها در جامعه‌پذیری نسلی منجر به مجموعه‌ای از اولویت‌های متفاوت می‌شود. می‌توان انتظار

-
1. Tepperman
 2. Hart
 3. Veblen
 4. Thomas
 5. Folger

داشت تجارب و شرایط اقتصادی و اجتماعی و تغییرات آن در حین بلوغ، به مجموعه آرزوهای متفاوتی منجر شود (حق شناس، ۱۳۸۶: ۸۴۲؛ رفیع پور، ۱۳۸۷: ۳۵۰؛ کلاوسن^۱، ۱۹۶۸؛ ویتبک^۲، ۱۹۹۹؛ ایتسترلین^۳، ۱۹۷۸؛ لستینگ^۴ و سرکین^۵، ۱۹۸۸ و کرمینینی و همکاران^۶، ۱۹۹۱). نظریه خودمختاری، یک نظریه برجسته در مورد انگیزش، هیجان و رشد انسان است و به عواملی که فرایندهای مربوط به خودشکوفایی^۷ در انسانها را بازداري یا تسهیل می کنند، تأکید دارد (گانیه و دسی^۸، ۲۰۰۵). نظریه خودمختاری با توجه به زیربنای نظری خود در زمینه ذات انسان، نیازهای روان شناختی بنیادین (ارتباط^۹، خود پیروی^{۱۰} و شایستگی^{۱۱}) و انواع نظم بخشی های^{۱۲} رفتاری حاصل از ارضای آنها و حتی تمامی اهداف یا آرزوهایی که انسانها ارزش گذاری و پیگیری می کنند را همخوان^{۱۳} با ذات عامل و فعال انسان ندانسته و از این روی، توجه صرف بر نیل به اهداف را کافی نمی داند (لنگرودی و همکاران، ۱۳۹۴).

فرضیه های پژوهش

- بین میانگین آرزوهای جوانان برحسب جنسیت تفاوت وجود دارد.
- بین میانگین آرزوهای بیرونی جوانان برحسب جنسیت تفاوت وجود دارد.
- بین میانگین آرزوهای درونی جوانان برحسب جنسیت تفاوت وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، پیمایشی و از نوع مقطعی بوده که در سال ۱۳۹۹ انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی جوانان در محدوده سنی ۱۸ تا ۳۵ ساله ساکن در شهر یزد بود که بر اساس برآورد مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵ برابر با ۲۰۸۶۸۰ نفر بوده است. حجم نمونه ۲۴۶ نفر از جوانان شهر یزد بوده اند. برای برآورد حجم نمونه پژوهش حاضر از فرمول کوکران و با احتساب پراکندگی صفت مورد مطالعه از روی پیش آزمون ($q=0/2$ و $p=0/8$) استفاده شده است.

$$n = \frac{Nt^2 \cdot pq}{(N \cdot d^2) + (t^2 \cdot pq)} = \frac{208680 \cdot 196 \cdot 196 \cdot 8 \cdot 2}{(208680 \cdot 05 \cdot 05) + (196 \cdot 196 \cdot 8 \cdot 2)} \cong 246$$

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1. Clausen
2. Whitbeck
3. Easterlin
4. Lesthaeghe
5. Surkyn
6. Crimmins & Saito
7. Self-Actualization
8. Gagne and Deci
9. Relatedness
10. Autonomy
11. Competence
12. Regulation
13. Congruence

اجزای این فرمول عبارت‌اند از:

N : حجم جامعه آماری

n حجم نمونه

$t = 1/96$ سطح اطمینان قابل قبول ۹۵ درصد

$d = 0/05$ دقت احتمالی مطلوب

$p = 0/8$ و $q = 0/2$ (محاسبه شده از روی پیش‌آزمون انجام شده توسط محقق)

با توجه به شرایط خاص کرونا، نمونه‌های این پژوهش به صورت اینترنتی انتخاب شدند. برای این کار، لینک پرسشنامه طراحی شده در گروه‌هایی که تعداد کاربران زیادی داشته و در مورد یزد بوده است (تاحد امکان اعضایش ساکن یزد باشند) درج گردید. پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش، «نمایه آرزو» (AI) دارای ۱۰۵ سؤال بوده که توسط کیسر و رایان^۱ (۱۹۹۶) ساخته شده و شامل سه مقیاس جداگانه اهمیت، احتمال دستیابی و میزان دستیابی به آرزوهای ذاتی و بیرونی است - ساختار عاملی، تعداد سوالات و طیف لیکرت پاسخ‌گویی به سوالات، در هر سه مقیاس مشابه است. این مقیاس شامل دو عامل سطح دوم (آرزوهای ذاتی و بیرونی) است که عامل آرزوهای درونی شامل ۴ عامل مرتبه اول (رشد شخصی، ارتباط صمیمانه و متعهدانه با دیگران داشتن، تعاون و همکاری اجتماعی و حفظ سلامتی بدن) و عامل آرزوهای بیرونی، شامل ۳ عامل مرتبه اول (ثروت، شهرت و زیبایی) است. برای هر کدام از این آرزوها (۴ آرزوی ذاتی و ۳ آرزوی بیرونی) به ۵ شکل متفاوت، آرزو ارائه شده است که پاسخ‌دهنده می‌بایست در ارتباط با هر کدام به سه سؤال زیر بر اساس طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (۱=اصلاً، ۷=زیاد) پاسخ دهد:

چقدر این هدف برای شما مهم است؟ (اهمیت)

چقدر احتمال دارد این هدف در آینده شما رخ دهد؟ (احتمال دستیابی)

تا چه اندازه این هدف را تا به حال به دست آورده‌اید؟ (امید به تحقق).

به منظور مقایسه دقیق ابعاد مختلف آرزوها، با استفاده از دستور Compute در نرم‌افزار SPSS، تعداد گویه‌های هر بعد با یکدیگر جمع و بر تعداد گویه‌ها تقسیم شدند تا میانگین به دست آمده برای هر بعد، عددی بین یک ۱ تا ۷ باشد.

تعریف نظری و عملیاتی متغیرها

آرزوها: به عقیده کینگ و برویلز^۲ (۱۹۹۷) آرزوها، بیان‌های ذهنی هستند که یا به صورت آشکاری بیان می‌شوند و یا از سوی شرایط، امکان نمایش به شکل آرزومندی فانتزی را می‌یابند. از برخی جهات، آرزوها نمایانگر خوش‌بینی پنهانی درباره جهان هستند، چراکه آرزوی چیزی ممکن است واقعاً آن یا دنباله مشابه از آن را محقق سازد.

آرزوهای جوانان: به عقیده اریلیچمن و آیچنستاین^۳ (۱۹۹۲) شناخت آرزوهای جوانان هم ما را با اهداف، نیازها، نگرش‌ها و خواسته‌های جامعه آشنا می‌کند و هم به درک بهتری از فضای اجتماعی موجود جامعه و آینده کشور یاری می‌رساند. از آنجا که تعیین ساختاری آرزوها در مقایسه با تقاضاها و خواسته‌های جوانان کمتر است، ساختارها نقش کمتری در تعیین و محدودسازی آن‌ها دارند. همچنین فروید^۴ (۱۹۶۲) معتقد است که آرزوهای جوانان یک جامعه نمایانگر خواسته‌های

1. Kasser & Ryan
2. King and Broyles
3. Ehrlichman & Eichenstein
4. Freud

پایدار جامعه هستند که هنوز از سوی واقعیت‌ها و یا ساختارهای اجتماعی مورد انقیاد قرار نگرفته‌اند و به همین دلیل شناخت آن‌ها، می‌تواند به فهم وضعیت جامعه کمک نماید. از سوی دیگر، آرزوها حتی اگر ناکام یا سرکوب شوند، در ناخودآگاه افراد به حیات خود ادامه می‌دهند و می‌توانند از طریق فرآیندهای پیچیده‌ای بر رفتارهای بعدی افراد تأثیرگذار باشند. به عبارت دیگر، آرزوهای جوانان حکایت‌گر فضای فکری آن روز جوانان و آینده جامعه و نشانگر توسعه و یا پسرفت آینده آن اجتماع است. بدین ترتیب، شناخت آرزوها به سیاست‌گذاران کلان کمک می‌کند برای آینده جامعه تصمیم‌گیری کنند و اهدافی را در جهت پاسخ به آرزوهای جوانان در نظر بگیرند.

آرزوهای شغلی و تحصیلی: به اعتقاد مایگوناگ^۱ و هربرچ^۲ (۲۰۰۳) آرزوهای شغلی و تحصیلی، الگوهای مشخصی از استعدادها، ظرفیت‌ها، انگیزه‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌ها تصور شده توسط فرد است که مسیر پیشرفت شخص را بعد از سال‌ها تجربه و بازخورد از دنیای واقعی هدایت و تثبیت می‌کند. همچنین، آرزوهای تحصیلی و شغلی، تلاش آگاهانه فرد برای اطلاع از مهارت‌ها، گرایش‌ها، ارزش‌ها، فرصت‌ها، محدودیت‌ها، انتخاب‌ها و دستاوردهایش است (ونگ^۳، ۲۰۰۸). کلاپویک^۴ و رومس^۵ (۲۰۰۹) بر این باورند که آرزوهای شغلی بیانگر آن است که افراد نمی‌خواهند خودشان را در یک زمینه خاص محدود کنند.

برای سنجش اعتبار در این پژوهش، از تحلیل عامل تأییدی به کمک نرم‌افزار آموس^۶ استفاده شده است. همچنین، برای ارزیابی مدل تحلیل عامل تأییدی از مشخصه‌های $df/2$ ، RMSEA، GFI، NFI، CFI، TLI، IFI و RMSEA استفاده شده است. شاخص $df/2$ فاقد یک معیار ثابت برای یک مدل قابل قبول است، اما مقدار کوچک $df/2$ دلالت بر برازش بهتر مدل دارد و مقادیر کمتر از ۳ مطلوب ارزیابی می‌شود. توصیه شده است از جذر برآورد واریانس خطای تقریب^۷ که به عنوان اندازه تفاوت برای هر درجه آزادی ارائه کرده است، استفاده شود. شاخص RMSEA برای مدل‌های خوب برابر با ۰/۰۸ یا کمتر است. بر پایه قرارداد، مقدار GFI، TLI، NFI، CFI و IFI باید برابر یا بزرگ‌تر از ۰/۹۰ باشد تا مدل پذیرفته شود.

تمامی گویه‌های پرسشنامه دارای بار عاملی بزرگ‌تر از ۰/۵ بودند. لذا می‌توان همسویی سؤالات پرسشنامه برای اندازه‌گیری مفاهیم را در این مرحله، معتبر نشان داد. در واقع نتایج نشان می‌دهد آنچه محقق توسط سؤالات پرسشنامه قصد سنجش آن‌ها را داشته، توسط این ابزار محقق شده است. شاخصی که بار عاملی بالاتری داشته باشد، دارای اهمیت بیشتری نسبت به سایر شاخص‌ها می‌باشد. با توجه به شاخص‌ها و خروجی‌های نرم‌افزار آموس می‌توان گفت معرف‌های انتخاب‌شده برای سنجش سازه اهمیت آرزوها، احساس دستیابی آرزوها و امید به دستیابی به آرزوها برای جوانان از اعتبار لازم برخوردار است و به‌خوبی می‌توانند سازه‌ها را بسنجند- به دلیل حجم زیاد توضیحات و نمودارهای این بخش، امکان ارائه آن‌ها در مقاله وجود ندارد و برای کسب اطلاعات بیشتر به منبع (حسینی نسب، ۱۳۹۹) مراجعه شود.

1. Mignonac
2. Herrbach
3. Wong
4. Klapwijk
5. Rommes
6. AMOS
7. RMSEA

برای بررسی ساختار عاملی سه مقیاس اهمیت، احتمال دست‌یابی و میزان دست‌یابی جوانان به آرزوهایشان از تحلیل عاملی مرتبه دوم استفاده شد که شاخص برازش این سه مقیاس در جدول ۱ آمده است:

جدول ۱. شاخص برازش سه مقیاس اهمیت، احتمال دست‌یابی و میزان دست‌یابی

IFI	TLI	NFI	CFI	GFI	RMSEA	Chi-Square/Df	Df	Chi-Square	
۰/۹۳۲	۰/۹۱۵	۰/۹۲۸	۰/۹۳۱	۰/۹۴۰	۰/۰۵۶	۲/۱۵۶	۵۳۹	۱۱۶۱/۸۹۱	اهمیت آرزوها
۰/۹۲۷	۰/۹۰۸	۰/۹۱۴	۰/۹۲۲	۰/۹۳۰	۰/۰۵۹	۲/۴۳۷	۵۳۹	۱۳۱۳/۶۹۴	احساس دستیابی
۰/۹۳۶	۰/۹۱۴	۰/۹۲۴	۰/۹۲۹	۰/۹۳۵	۰/۰۵۴	۲/۳۵۸	۵۳۹	۱۲۷۰/۸۳۹	امید به دستیابی

با توجه به شاخص‌ها و خروجی‌های نرم‌افزار اموس می‌توان گفت معرف‌های انتخاب شده برای سنجش هر سه سازه اهمیت، احساس دستیابی و امید به دستیابی به آرزوها برای جوانان از اعتبار لازم برخوردار است و به خوبی می‌توان سازه‌ها را سنجید.

برای محاسبه پایایی در تحقیق حاضر، از داده‌های آزمون مقدماتی (پیش‌آزمون) با استفاده از نرم‌افزار SPSS، میزان آلفای کرونباخ برای متغیرهایی که به صورت سازه تهیه شده اند، محاسبه گردید. نتایج بررسی نشان داد میزان آلفا برای ابعاد مختلف، در مجموع وضعیت مطلوبی دارد و پایایی ابزار تأیید گردید.

جدول ۲. ضرایب پایایی متغیرهای مختلف تحقیق

شاخص	ضریب پایایی (آلفای کرونباخ)
ثروت	۰/۷۱۳
شهرت	۰/۸۳۶
ظاهر	۰/۷۴۹
رشد شخصی	۰/۶۵۵
ارتباط با دیگران	۰/۶۷۷
همکاری اجتماعی	۰/۷۶۳
حفظ سلامتی	۰/۷۳۶

یافته‌های پژوهش

نتایج توصیفی

از مجموع ۲۴۶ نفر از پاسخگویان تحقیق حاضر، میانگین سنی پاسخگویان ۲۵/۵۴ سال و حداقل و حداکثر سن پاسخگویان به ترتیب ۱۸ و ۳۵ سال بوده است. از نظر جنسیت ۳۳/۳ درصد از پاسخگویان مرد و ۶۶/۷ درصد زن بوده‌اند. از نظر وضعیت اشتغال، بیشتر پاسخگویان (۵۶/۹ درصد) غیرشاغل و ۴۳/۱ درصد شاغل بوده‌اند. از نظر تحصیلات، ۴۱/۵ درصد از پاسخگویان دارای تحصیلات لیسانس، ۲۷/۲ درصد از آن‌ها دارای تحصیلات دیرستان و دیپلم، ۱۴/۲ درصد از آن‌ها

دارای تحصیلات فوق‌لیسانس و بالاتر و فوق‌دیپلم و ۲/۸ درصد از آن‌ها دارای تحصیلات راهنمایی و پایین‌تر بوده‌اند.

یافته‌های توصیفی و استنباطی

یافته‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی گزارش می‌شود:

اولویت‌بندی آرزوهای جوانان

جدول ۳. اولویت‌بندی جنسیتی میزان اهمیت آرزوها برای جوانان

زن			مرد		
رتبه	میانگین رتبه	آرزو	رتبه	میانگین رتبه	آرزو
۱	۶/۲۶	حفظ سلامتی	۱	۶/۰۳	حفظ سلامتی
۲	۶/۱۵	ارتباط با دیگران	۲	۵/۹۶	رشد شخصی
۳	۶/۱۰	رشد شخصی	۳	۵/۸۹	ارتباط با دیگران
۴	۶/۰۴	همکاری اجتماعی	۴	۵/۸۵	همکاری اجتماعی
۵	۵/۶۱	ثروت	۵	۵/۵۴	ثروت
۶	۴/۵۰	ظاهر	۶	۴/۵۶	ظاهر
۷	۴/۱۵	شهرت	۷	۴/۳۴	شهرت

اطلاعات جدول ۳ نشان می‌دهد در گروه مردان، بالاترین میانگین مربوط به آرزوی حفظ سلامتی (۶/۰۳) و پایین‌ترین میانگین مربوط به آرزوی شهرت (۴/۳۴) بوده است. در گروه زنان، بالاترین میانگین مربوط به آرزوی حفظ سلامتی (۶/۲۶) و پایین‌ترین میانگین مربوط به آرزوی شهرت (۴/۱۵) بوده است. در مجموع، هر دو گروه مردان و زنان به آرزوی حفظ سلامتی که بالاترین میانگین را از مجموع دیگر ابعاد آرزو به دست آورده‌اند، بیشترین اهمیت را می‌دهند، درحالی‌که به آرزوی شهرت نسبت به دیگر ابعاد آرزو اهمیت کمتری می‌دهند. بر این اساس، می‌توان گفت تفاوت چندانی بین اولویت اهمیت آرزوهای پسران و دختران جوان وجود ندارد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که اهمیت مواردی نظیر حفظ سلامتی، رشد شخصی و ارتباط با دیگران در هر دو گروه زنان و مردان در اولویت قرار دارد. از سوی دیگر، مواردی نظیر ثروت، ظاهر و شهرت در رده‌های آخر اهمیت قرار داشتند. در نگاه اول، این یافته‌ها امیدوارکننده و خوشایند است که جوانان ما، موارد مطلوبی را در اولویت قرار می‌دهند، ولی این نگرانی وجود دارد که شاید چون امیدی به دستیابی به مواردی نظیر ثروت و شهرت را ندارند، آنها را کم‌اهمیت جلوه می‌دهند- یافته‌های بعدی تا حدی گواه این نگرانی است.

جدول ۴. اولویت‌بندی جنسیتی احساس دستیابی جوانان به آرزوها

زن			مرد		
رتبه	میانگین رتبه	آرزو	رتبه	میانگین رتبه	آرزو
۱	۴/۷۶	ارتباط با دیگران	۱	۴/۸۰	حفظ سلامتی
۲	۴/۶۸	حفظ سلامتی	۲	۴/۶۷	رشد شخصی
۳	۴/۳۳	رشد شخصی	۳	۴/۶۴	همکاری اجتماعی
۴	۴/۳۱	همکاری اجتماعی	۴	۴/۵۲	ارتباط با دیگران
۵	۳/۶۳	ظاهر	۵	۳/۸۵	ظاهر
۶	۳/۴۶	ثروت	۶	۳/۷۷	ثروت
۷	۲/۹۱	شهرت	۷	۳/۳۱	شهرت

اطلاعات جدول ۴ نشان می‌دهد در گروه مردان، بالاترین میانگین مربوط به آرزوی حفظ سلامتی (۴/۸۰) و پایین‌ترین میانگین مربوط به آرزوی شهرت (۳/۳۱) بوده است. در گروه زنان، بالاترین میانگین مربوط به آرزوی ارتباط با دیگران (۴/۷۶) و پایین‌ترین میانگین مربوط به آرزوی شهرت (۲/۹۱) بوده است. در مجموع، گروه مردان به آرزوی حفظ سلامتی و گروه زنان به آرزوی ارتباط با دیگران احساس بالاترین دستیابی را داشته‌اند، در حالی که مردان و زنان به آرزوی شهرت احساس پایین‌ترین دستیابی را داشته‌اند که در تبیین این تحلیل می‌توان گفت هر دو گروه آرزوی شهرت را مهم‌ترین دغدغه خود برای دستیابی می‌دانند. همان‌گونه که در تفسیر جدول قبلی گفته شد یافته‌های این جدول نشان می‌دهد که جوانان اعم از دختر و پسر، پایین‌ترین شانس را برای دستیابی به ثروت و شهرت قائل هستند و این یافته می‌تواند هشدار برای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در این حوزه باشد.

جدول ۵. اولویت‌بندی جنسیتی میزان امید جوانان به تحقق آرزوها

زن		مرد	
رتبه	میانگین رتبه	رتبه	میانگین رتبه
۱	۵/۵۵	۱	۵/۴۵
۲	۵/۴۹	۲	۵/۳۸
۳	۵/۴۱	۳	۵/۳۶
۴	۵/۳۳	۴	۵/۲۸
۵	۵/۱۱	۵	۵/۰۳
۶	۴/۴۲	۶	۴/۶۹
۷	۳/۸۸	۷	۴/۰۴

اطلاعات جدول ۵ نشان می‌دهد در گروه مردان، بالاترین میانگین مربوط به رشد شخصی (۵/۴۵) و پایین‌ترین میانگین مربوط به شهرت (۴/۰۴) بوده است. در گروه زنان، بالاترین میانگین مربوط به ارتباط با دیگران (۵/۵۵) و پایین‌ترین میانگین مربوط به شهرت (۳/۸۸) بوده است. در مجموع، هر دو گروه مردان و زنان احساس می‌کنند آرزوهای رشد شخصی و ارتباط با دیگران برایشان تحقق یافته است، در حالی که آرزوی شهرت برایشان بالاترین و مهم‌ترین آرزویی است که امیدوارند در آینده برایشان تحقق یابد. یافته‌های این بخش نیز همسو با یافته‌های قبلی بیانگر این است که جوانان برای سال‌های آینده نیز امید چندانی برای دستیابی به ثروت و شهرت ندارند و به همین دلیل به رشد شخصی، حفظ سلامتی و ارتباط با دیگران امیدوارترند. البته نباید از نظر دور داشت که تبلیغ برخی هنجارهای فرهنگی در جامعه (مثلاً پول مهم نیست، چرک کف دست است و ...) نیز در شکل‌گیری این نگرش‌ها بی‌تأثیر نیست.

جدول ۶. مقایسه میزان اهمیت، دستیابی و امید به تحقق آرزوهای بیرونی جوانان بر حسب جنسیت

ارزوهای بیرونی جوانان	گروه‌ها	میانگین	انحراف معیار	تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
اهمیت	مرد	۴/۸۲	۱/۰۲	۰/۴۴۸	۲۴۴	۰/۶۵۵
	زن	۴/۷۵	۱/۰۶			
دستیابی	مرد	۳/۶۳	۱/۲۸	۱/۸۵۲	۲۴۴	۰/۰۶۵
	زن	۳/۶۳	۱/۲۸			

احتمال دستیابی	زن	۳/۳۲	۱/۲۲		
امید به تحقق	مرد زن	۴/۵۰ ۴/۴۷	۱/۲۵ ۱/۱۹	۰/۲۶۰ ۲۴۴	۰/۷۹۵

عامل آرزوهای بیرونی شامل ۳ عامل مرتبه اول (ثروت، شهرت و زیبایی) است و از تجمیع این سه عامل، آرزوهای بیرونی شکل می‌گیرد. یافته‌ها نشان داد بین آرزوهای بیرونی جوانان (اهمیت، دستیابی و امید به تحقق) برحسب جنسیت تفاوت معناداری، وجود ندارد ($P > 0/05$).

جدول ۷. مقایسه میزان اهمیت، دستیابی و امید به تحقق آرزوهای درونی جوانان برحسب جنسیت

ارزوهای درونی جوانان	گروه‌ها	میانگین	انحراف معیار	تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
اهمیت	مرد	۵/۹۲	۰/۸۳۸	-۱/۹۱۷	۲۴۴	۰/۰۵۶
	زن	۶/۱۴	۰/۷۷۲			
احتمال دستیابی	مرد	۴/۶۶	۱/۲۲	۰/۸۹۷	۲۴۴	۰/۳۷۱
	زن	۴/۵۲	۱/۱۰			
امید به تحقق	مرد	۵/۳۷	۱/۱۷	-۰/۵۲۵	۲۴۴	۰/۶۰۰
	زن	۵/۴۵	۱/۰۸			

عامل آرزوهای درونی شامل ۴ عامل مرتبه اول (رشد شخصی، ارتباط صمیمانه و متعهدانه با دیگران، تعاون و همکاری اجتماعی و حفظ سلامتی بدن) است و از تجمیع این چهار عامل، آرزوهای درونی شکل می‌گیرد. تفاوت معنی‌داری بین مردان و زنان جوان به لحاظ میزان (اهمیت، دستیابی و امید به تحقق) به آرزوهای درونی به دست نیامد ($P > 0/05$). در دهه‌ها و به ویژه سالیان اخیر، تفاوت‌های جنسیتی در جامعه کمتر شده و در برخی حوزه‌ها به حداقل رسیده است. افزایش تحصیلات و سطح آگاهی زنان، اشتغال زنان، بهره‌مندی از رسانه‌های جمعی و اجتماعی و حضور در عرصه اجتماعی در سالیان اخیر باعث شده است که تفاوت‌های جنسیتی در حوزه‌های مختلف از جمله آرزوها به حداقل برسد.

بحث و نتیجه‌گیری

جوانان از مهم‌ترین اقشار هر جامعه محسوب می‌شوند که مسئولیت ساختن آینده یک جامعه را بر عهده‌دارند. بنابراین شناخت آرزوهای جوانان و اینکه آنان چه آرزوهایی برایشان بیشترین اهمیت را دارد، برای یک جامعه مهم است و هر جامعه‌ای باید به آرزوهای جوانان خود که نیروی بالفعل آن جامعه هستند، توجه کند و آنان را در راه رسیدن به آرزوهایشان یاری رساند. فرضیه اول مدعی بود بین میانگین آرزوهای جوانان برحسب جنسیت تفاوت وجود دارد. یافته‌ها نشان داد در بین آرزوهای درونی، آرزوی سلامتی نسبت به سایر ابعاد از اولویت بیشتری برخوردار بوده است. آنچه مشهود است اهمیت بیشتر زنان به سلامتی نسبت به مردان در زمینه‌های مختلف

از جمله قرار نگرفتن در معرض رفتارهای پرخطر، رعایت بهداشت فردی و اهمیت دادن به مدیریت بدن از جمله جلوگیری از چاقی و دیابت و... است.

دومین فرضیه پژوهش مدعی بود بین میانگین آرزوهای درونی جوانان برحسب جنسیت تفاوت وجود دارد. یافته‌های تحقیق نشان داد که در بررسی آرزوی درونی به تفکیک جنسیت، زنان نسبت به مردان اهمیت بیشتری به این بعد قائل هستند، ولی آنان احساس می‌کنند به سلامتی مطلوب مورد نظرشان نرسیده‌اند و حتی در آینده نیز احتمال دستیابی به سلامتی مطلوب را برای خود کمتر می‌دانند، چراکه مردان نسبت به زنان احساس سلامتی بیشتری داشته‌اند. این یافته با نتیجه پژوهش گودرزی (۱۳۸۷) که آرزوی سلامتی برای افراد از مهم‌ترین آرزوها در زندگی‌شان بوده است، همسو می‌باشد. داشتن شغل و درآمد مناسب را یکی از اولویت مهم افراد و آن را باعث تأثیرگذاری بر روی آرزوهای جوانان و جایگاه طبقاتی جوانان در جامعه جدید می‌توان دانست.

بر اساس نتایج آزمون فرضیه سوم، بین میانگین آرزوهای بیرونی جوانان برحسب جنسیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. یافته‌های این پژوهش نیز نشان داد آرزوی دستیابی به ثروت و درآمد که جزو آرزوهای بیرونی جوانان به شمار می‌روند، هم در بین مردان و هم در بین زنان جوان از اهمیت بالایی برخوردار بوده است. می‌توان گفت دستیابی به ثروت، درآمد و شغل مناسب از مهم‌ترین آرزوهای جوانان به شمار می‌روند، چون جوانان در این سن برای خود به دنبال درآمد و ثروت می‌باشند و ما در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که به ثروت خیلی بها می‌دهد. نکته قابل توجه اینکه نتایج پژوهش حاضر نشان داد زنان بیش از مردان برای ثروت و درآمد، اهمیت قائل هستند، اما جوانان در احساس دستیابی به ثروت، خود را چندان موفق نمی‌دانند که این می‌تواند ناشی از شرایط اقتصادی نامناسب و تورم کنونی در جامعه ما باشد. تحریم‌های اقتصادی و ناکارآمدی مدیران از جهات مختلف تأثیرات جدی و مخرب بر اقتصاد کشور داشته و این امر به نوبه خود بر وضع اقتصادی نامطلوب مردم اثرگذار بوده است، ولی امید بیشتری دارند که در آینده می‌توانند به ثروت و درآمد بالاتری برسند. چنین تفکری ریشه در گفتمان‌ها و جریان‌هایی دارد که در عصر حاضر و نه تنها در ایران، بلکه در جهان شکل گرفته یا در حال شکل‌گیری است. تفکری که معتقد است جایگاه زنان در کسب موفقیت‌ها نسبت به مردان متفاوت و پایین‌تر بوده و این تفاوت را نه به علت تفاوت‌های زیستی، بلکه به دلیل ساختار و سیاست‌گذاری‌ها در جامعه می‌داند که موجب تضعیف حقوق زنان می‌گردد. لذا جریان‌های نوپا در پی بازپس‌گیری حقوق زنان برآمده و با آگاه‌سازی زنان موجب شکل‌گیری چنین تفکری شده که زن می‌تواند مستقل باشد. پیامدهای چنین جریان‌ها و تفکراتی سبب شده زنان به لحاظ دستیابی به مشاغل و درآمد بالا بیش از مردان امیدوار باشند. از طرفی، شرایط اقتصادی- اجتماعی حال حاضر در ایران موجب شده افراد تحصیل‌کرده با توقعات بالا افزایش چشمگیری داشته باشند و افراد حاضر نشوند در هر شغلی مشغول به کار شوند. لذا از جمله آرزوهای مهم افراد دستیابی به مشاغل سطح بالا است که بتوانند با درآمد ثابت و قابل اتکا تشکیل خانواده دهند و رفاه نسبی را برای آنان فراهم کنند. این یافته با نتایج تحقیق اکبرزاده (۱۳۷۴)، فیضی و همکاران (۱۳۹۷) و سازمان ملی جوانان (۱۳۸۵) که نشان دادند آرزوی ثروت و موفقیت مالی برای جوانان جزو مهم‌ترین آرزوهایشان بوده است همسو می‌باشد؛ ولی با نتیجه پژوهش گودرزی (۱۳۸۷) همسو نیست که نشان داد که پول در رتبه‌های پایین اولویت‌بندی افراد قرار گرفته و کمتر مورد توجه است.

به‌طورکلی، از یافته‌های تحقیق حاضر چنین بر می‌آید که برای جوانان، آرزوهای حفظ سلامتی، ارتباط با دیگران و رشد شخصی میانگین بالاتری را کسب کرده‌اند. بنابراین می‌توان

گفت جوانان احساس می‌کنند این سه بعد از آرزو برایشان محقق شده است، درحالی که به آرزوی شهرت و ثروت و ظاهر که جزو آرزوهای بیرونی می‌باشد نتوانسته‌اند دست یابند. نباید از نظر دور داشت که مشکلات اقتصادی خود پیامدهایی اجتماعی به دنبال دارد که بیشترین اثرگذاری آن را می‌توان در آرزوهای جوانان به‌عنوان منشأ انگیزه در دستیابی به موفقیت جستجو کرد، چراکه آرزوها و اهداف افراد یکی از مکانیسم‌هایی است که می‌تواند بحران‌های اقتصادی را به مسائل و آسیب‌های اجتماعی تبدیل کند. بنابراین مشکلات اقتصادی نه تنها آرزوی ثروت بلکه سایر آرزوهای دیگر چون ظاهر، حفظ سلامتی، رشد شخصی و ... را نیز تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. اقتصاد کشور ما در چند سال اخیر یکی از بحرانی‌ترین شرایط خود را می‌گذراند؛ شرایطی که بنابر گزارش‌های بانک جهانی رکود، بیکاری، تورم، شرایط نامناسب کسب‌وکار و ورشکستگی از جمله مختصات آن است. پس باید مسئولان کشور به توانمندی‌ها و استعدادهای جوانان کشور تکیه کنند تا بتوانند آینده بهتری برای کشور رقم زنند و باعث پیشرفت جوانان این کشور شوند.

پیشنهادها

۱. بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:
 ۱. انجام مطالعاتی در زمینه قیاس آرزوهای جوانان در طبقات مختلف اجتماعی؛
 ۲. برنامه‌ریزی جهت آموزش و توانمندسازی جوانان برای حضور خودجوش و فعال در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی؛
 ۳. اطلاع‌رسانی نهادهایی چون صداوسیما جهت آگاه‌سازی جوانان و خانواده‌های آن‌ها در زمینه آمال و آرزوهای جوانان.
- همانند سایر پژوهش‌ها، این پژوهش نیز با محدودیت‌هایی روبه‌رو بود؛ از جمله این که با توجه به شیوع ویروس کرونا، پرسشنامه تحقیق حاضر به‌صورت الکترونیکی طراحی شده بود که در این مورد هم برخی از جوانان جامعه آماری به خصوص پسران تمایلی به همکاری در جهت تکمیل پرسشنامه نداشتند. لذا فرایند جمع‌آوری داده‌ها با تأخیر انجام شد.

منابع

- استوری، جان. (۱۳۸۹). *مطالعات فرهنگی؛ درباره فرهنگ عامه*. حسین پاینده. تهران: نشر آگه
- اکبرزاده، نسرین. (۱۳۷۴). «بررسی تأثیر شرایط اجتماعی_اقتصادی ایران در دهه ۱۳۶۱-۱۳۷۱ بر آرزوهای جوانان سال چهارم دبیرستان تهران». علوم انسانی دانشگاه الزهراء (س). شماره ۱۳-۱۴، صص ۲۹-۴۵.
- چاوشیان، حسن؛ علیخواه، فردین و محقق منتظری، مائده. (۱۳۹۰). «روایای ایرانی، سنخ‌شناسی انواع سرمایه با آرزوها در بین جوانان ساکن شهر تهران». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جامعه‌شناسی، دانشگاه گیلان، گیلان.
- رفیع‌پور، فرامرز. (۱۳۷۸). *آنومی یا آشفتگی‌های اجتماعی: پژوهشی درباره پتانسیل آنومی شهر تهران*. تهران: انتشارات سروش
- روحانی، علی؛ عسکری ندوشن، عباس و کشاورزی، سعید. (۱۳۹۸). «بررسی آرزوهای اجتماعی دانش‌آموزان دبیرستانی ۱۵ تا ۱۸ ساله در شهر یزد». مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. شماره ۳۳، صص ۱-۲۴.
- سازمان ملی جوانان. (۱۳۸۵). *الگوها و آرمان‌های جوانان با تأکید بر شخصیت‌ها و گروه‌های مرجع جوانان*. تهران: سازمان ملی جوانان
- سبزه‌آرای لنگرودی، میلاد؛ سرفراز، مهدی‌رضا و قربانی، نیما. (۱۳۹۴). «بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی شاخص آرزو». مطالعات روان‌شناختی. شماره ۱، صص ۹۷-۱۱۴.
- سطوتی، جعفر. (۱۳۹۲). «مطالعه‌ای تطبیقی پیرامون جوان و جوانی». مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، شماره ۱۹، صص ۹-۲۸.
- رضی بهابادی، بی‌بی‌سادات. (۱۳۸۸). «آرزوها در قرآن و حدیث». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته علوم قرآن و حدیث، دانشگاه الزهراء، تهران.
- فیضی، ایرج؛ نایی، هوشنگ و معیدفر، سعید. (۱۳۹۷). «آرزوهای آنومیک جوانان و پیامدهای آنان». مسائل اجتماعی ایران. شماره ۲، صص ۱۷۷-۲۰۷.
- قاسمی، زهرا و عموقلی میرآخوری، مرضیه. (۱۳۹۱). «عوامل مؤثر در گرایش جوانان به موسیقی». فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی ایران. شماره ۴، صص ۶۱-۷۸.
- کارشکی، حسین؛ گراوند، هوشنگ و دهقانی نیشابوری، محسن. (۱۳۹۱). «نقش شکاف بین اهمیت اهداف و آرزوها و شانس دستیابی به آن‌ها در شادکامی دانشجویان». پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره. شماره ۲، صص ۱۳۳-۱۵۴.
- گودرزی، محسن. (۱۳۸۷). *گرایش‌های فرهنگی و نگرش‌های اجتماعی ایرانیان*. دفتر طرح‌های ملی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- لایون، دیوید. (۱۳۸۰). *پسامدرنیته*. محسن حکیمی. تهران: انتشارات آشیان

- مطهری، مرتضی. (۱۳۸۹). «جوان در اندیشه استاد مطهری». بنیاد علمی و فرهنگی شهید علامه مرتضی مطهری، ۱۳۹۸ / ۸ / ۱۱.

<http://www.mortezamotahari.com/fa/ArticleView.html?ArticleID=78681>

- Cerdin, J. & pargneux, M. (2010). “**Career Anchors: A Comparison Between organization- Assigned and self- Initiated Expatriates**”. Thunderbird International Business Review (FEATURE ARTICLE), 52(4): 287-299
- Chiu, J. P. P, Nevius, J. R. (1990). “**Three wishes of gifted and no gifted adolescents**”. The Journal of genetic psychology, 151(2): 133-138.
- Deangelis, R. T. and Ellison, C. G. (2018). “**Aspiration Strain and Mental Health: The Education-Contingent Role of Religion**”. Journal for the Scientific Study of Religion, 57: 341-364.
- Ehrlichman, H. Eichenstein, R. (1992). “**Private wishes: Gender similarities and differences**”. Sex Roles, 26(9-10): 399-422.
- Folger, R. (1986). “**Rethinking equity theory**”. Justice in social relations, Part of the Critical Issues in Social Justice book series (CISJ), MA: 145-162. Springer: Boston.
- Freud, S. (1962). “**The etiology of hysteria**”. In *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*. Volume III (1893-1899).
- Gregor, M. A. O'Brien, K. M. (2016). “**Understanding career aspirations among young women: Improving instrumentation**”. Journal of Career Assessment, 24(3): 559-572.
- Kasser, T. Ryan, R. M. (1993). “**A dark side of the American dream: Correlates of financial success as a central life aspiration**”. Journal of Personality and Social Psychology, 65: 410-422.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). “**Further Examining the American Dream: Differential Correlates of Intrinsic and Extrinsic Coals**”. Personality and Social Psychology Bulletin, 22: 280-287.
- King, L. A. Broyles, S. J. (1997). “**Wishes, gender, personality, and well-being**”. Journal of personality, 65(1): 49-76.
- Klapwijk, R. Rommes, E. (2009). “**Career Aspiration of Secondary School Students (M/F) in the Netherlands**”. International Journal of Technology and Design Education, 19(4): 403 -18.
- Leon, Fowerz. (2010). “**Effect of factors (e.g. age, gender, parental education and academic status) to pursue educational and occupational aspirations during the transition period from mid-teens to early youth in France**”. Journal of Empowerment in Organization, 5, 3: 150.
- Merton, R. (1938). “**Social structure and anomie**”. American Sociological Review, 3: 672-82.

- Mignonac, K. Herrbach, O. (2003). “**Managing individual career aspirations and corporate needs: a study of software engineers in France**”. Journal of Engineering and Technology Management, 2: 205-30.
- Peterson, J. Roger, A. (2009). “**Career Anchors Profiles: An Exploratory Study of Business School Participants in France**”. A Paper presented at the International Conference on Evaluation Indicators and Social and Environmental Responsibility of Enterprises, Lyon: 8-10 June.
- Tepperman, L. Albanese, P. Curtis, J. E. (2009). **Principles of sociology: Canadian Perspectives**. Oxford University Press.
- Thomas, W. I. (1923). “**The unadjusted girl: With cases and standpoint for behavior analysis**”. Criminal Science Monographs, 4: 1-257.
- Wong, A. Y. (2008). “**Making career choice: A study of Chinese managers**”. Journal Human Relations, 60(2): 125-140.

